

De impact van extreemrechtse retoriek

Context

Omdat extreemrechtse ideeën steeds meer verspreid geraken, vaak op listige wijze met leugens en manipulatie, moeten we ons mobiliseren. Daarom heeft de antifascistische vakbondsgroep van CEPAG Brussel zich omgevormd tot een actieve groep die militeert voor verandering.

In februari 2024 kwam de groep drie dagen samen om te debatteren en van gedachten te wisselen over de verschillende thema's die centraal staan in de retoriek van extreemrechts. Daarbij hebben we drie doelen voor ogen:

1. Begrijpen en bewustmaking van de impact van de retoriek van extreemrechts.
2. Zich organiseren en een actieve speler worden in de strijd tegen extreemrechts.
3. Deelnemen aan de uitwerking van een handleiding die extreemrechtse ideeën ontleedt.

Inhoud

1	Historiek, retoriek en strategie	4
2	Syndicalisme en extreemrechts, tussen haat en infiltratie	6
	Het sociaal discours van extreemrechts	7
	Het fascistisch syndicalisme	11
	Vakbondsinfiltratie	15
3	De positie van vrouwen, culturele regressie en instrumentaliseren van feminisme	17
	Vrouwen door het prisma van extreemrechtse waarden	17
	Het voorbeeld van het nazisme in de jaren 1930	18
4	Ecologie en milieu in het extreemrechtse discours	21
5	Onderwijs, cultuur : tussen propaganda en radicaliteit	26
6	Racisme en antisemitisme	28
7	Besluit	30

1 Historiek, retoriek en strategie

In het onderzoek naar de oorsprong van racistisch en identitair discours moeten we niet alleen kijken naar de geschiedenis, maar ook de sociologie en psychologie erbij betrekken. Deze inleiding streeft geen volledigheid na, maar wil stof tot nadenken bieden zodat we gezamenlijk kunnen verder werken.

Het begrip identiteit vormt de kern van radicaal-rechts en extreemrechts. Mensen krijgen een identiteit toegekend op basis van hun afkomst, vermeende religie, sociale status of geslacht, die de persoon reduceert tot deze identiteit. Identiteitstoewijzing is verdelend en zelfs moorddadig.

In de Oudheid stelden deze identiteiten burgers tegenover slaven. Slaven waren meestal mensen van buiten de gemeenschap en dit simpele feit verleende hen een lagere status. Maar burgers vormden de minderheid van de bevolking: het ging enkel om mannen die vrij geboren waren in hun stad. Vrouwen en vrije vreemdelingen waren net als slaven uitgesloten van het burgerschap. Dit onderscheid tussen vrije en onvrije onderdanen bleef bestaan in de Middeleeuwen en diende als basis voor het statuut van slaven tijdens de trans-Atlantische slavenhandel en later in de moderne tijd, met lijfeigenschap en vervolgens kolonialisme. De Verlichting brak met deze barbaarse concepten door het universeel humanisme te promoten. Maar ook voor de meeste aanhangers van dit universalisme waren vrouwen uitgesloten. De opkomst van de grote nationale romans in de 19e eeuw doet ons een stap terugzetten, door nationale identiteiten tegenover elkaar te stellen, met mythes zoals “onze voorouders de Galliërs” of de Duitse mythe van Arminius, de Duitser die in memorabele tijden ten strijde trok tegen de troepen van Caesar, en niet te vergeten Ambiorix in België. Deze nationale identiteiten richtten een ravage aan tijdens de oorlogen van de late 19e eeuw en in de eerste helft van de 20e eeuw. Extreemrechts voedt zich met deze nationalistische retoriek, die een zorgwekkende comeback maakt.

Terwijl het fascisme een van de gevolgen was van de chaotische industrialisatie van Italië aan het begin van de 20e eeuw, is de huidige terugkeer ervan nu sterk verbonden met de tegenovergestelde beweging van brute de-industrialisatie van de Westerse economie. Het extreemrechts discours biedt antwoorden voor de uitgesloten, de slachtoffers van deze economische shift. Deze disruptieve periode wakkert de afwijzing van politieke, economische en sociale elites, antiparlementarisme, vreemdelingenhaat en politiek geweld aan.

Het fascisme stelt het corporatistische ideaal tegenover de liberale samenleving. In deze maatschappij van ieder-voor-zich en iedereen-tegen-iedereen, waarin de werkende bevolking steeds de verliezende partij is, biedt het corporatisme een geruststellend perspectief waarin iedereen een vaste plaats heeft in het productieproces.

Het fascisme verwerpt ook het idee van gendergelijkheid en solidariteit met gehandicapten, ouderen en migranten.

De migratieproblematiek is een centraal element in het fascistisch discours, met zijn overduidelijke verwijzing naar de buitenlander, de barbaar, de vijand. Ze zijn de perfecte zondebokken voor het geweld van de economische verschuiving die de werknemers ondergaan, de ineenstorting van de welvaartsstaat en het falen van de openbare diensten.

Tot slot heeft religie altijd al gediend als argument om de afwijzing van anderen te rechtvaardigen en te versterken, van degenen die niet zijn zoals wij, die anders denken en leven.

Vandaag leven we in een kosmopolitische stad, met talloze identiteiten en 150 nationaliteiten. Dit is een bron van menselijke vooruitgang en een kans die we moeten grijpen. Terwijl internationale kaderleden een aparte vermogende klasse vormen, zijn er veel mensen die van hun arbeid leven en met hun werk bijdragen aan de bloei van de stad. Tegenover de fascistische verleiding moeten we de werknemerssolidariteit plaatsen die de grondslag is van ons vakbondsengagement, die geen grenzen kent en geen onderscheid maakt naar afkomst, geslacht of religie. Samen zullen we altijd sterker staan.

Samen staan we altijd sterker.

2 Syndicalisme en extreemrechts, tussen haat en infiltratie

In Frankrijk vormen werknemers, arbeiders en werklozen de kern van het electoraat van het Rassemblement National en van Marine Le Pen. In de tweede ronde van de laatste Franse presidentsverkiezingen stemde bijvoorbeeld 67% van de arbeiders liever op haar dan op Emmanuel Macron. Nog verontrustender is dat een groot deel van de mensen die zichzelf links noemen op Le Pen stemde in plaats van op Macron (41% van de aanhangers van France Insoumise stemden op haar in de tweede ronde). Het is daarom relevant om te vragen hoe het komt dat zo'n groot deel van de werkende klasse zich tot extreemrechts heeft bekeerd?

Een veelheid aan factoren verklaart deze stijgende steun: de economische crisis ("fascisme is niets anders dan kapitalisme dat de remmen kwijt is"¹), democratische crisis (partijdige reorganisatie van de samenleving met een strijd binnen de bourgeoisie om de macht te grijpen, "schandalen"², enz.), maar ook een sociale crisis: die van links.

De Europese socialistische partijen hebben geleidelijk de "derde weg" van Tony Blair omarmd, ten koste van de werkende klasse. Terwijl de linkse partijen historisch gezien massapartijen waren, die een belangrijke rol speelden in de emancipatie van werknemers via hun vormingen, maar ook door de plaats die werknemers kregen in de besluitvormingsorganen van politieke partijen, zijn het nu kaderpartijen geworden. Hoe kon dit? Hoewel de Belgische Werkliedenpartij (BWP) nooit een revolutionaire partij is geweest, heeft ze haar ideaal van hervormingen met steun van de straat geleidelijk aan opgegeven ten gunste van het parlementaire spel.³

1 Horkheimer, Max. "Pourquoi le fascisme ?" Esprit, nr. 17 (5), 1978, p. 62-78.

2 Terwijl de Portugezen op 10 maart naar de stembus gaan voor de parlementsverkiezingen, zijn de laatste corruptieschandalen - zowel links als rechts van het politieke spectrum - in het voordeel van de nieuwe extreemrechtse partij Chega (2019), die volgens de peilingen derde zal worden bij de parlementsverkiezingen. In Wallonië dat geteisterd wordt door talrijke "affaires" (Greffier, Nethys, Publifin), zegt slechts 40% van de bevolking vertrouwen te hebben in de politieke instellingen.

3 Mateo Alaluf "Le socialisme malade de la social-démocratie".

Daarbij heeft ze haar electoraat moeten uitbreiden door de middenklasse te verleiden, die zich geleidelijk in de partij heeft genesteld in plaats van het historische linkse electoraat - een strategie die de vereniging Terra Nova in Frankrijk bepleit bij de Franse PS, die ze aanraadt om zich te concentreren op een hoger opgeleid electoraat in plaats op de arbeidersklasse, die ze aan extreemrechts zou moeten overlaten.

Deze veranderingen maken deel uit van de sociaal-liberale wending die alle traditionele socialistische partijen in Europa de afgelopen veertig jaar hebben genomen, van het verdedigen van de verzorgingsstaat naar het verdedigen van de actieve verzorgingsstaat. Dit verklaart deels waarom werknemers steeds minder geneigd zijn om op socialistische partijen te stemmen. Anders gezegd, de crisis op links is nu in het voordeel van extreemrechts, dat zijn discours steeds meer aanpast om de “fâchés pas fachos”, de boze niet-fascist, aan te spreken.

Het sociaal discours van extreemrechts

De opeenvolgende economische crisissen in België en Europa hebben gaten geslagen in de arbeidersbeweging, en extreemrechts heeft die opgevuld.

Sommige extreemrechtse organisaties hebben een strategische wending gemaakt door de nadruk te leggen op sociale problematieken, soms ten koste van hun racistische discours - waardoor de grenzen tussen links en rechts, tussen het kamp van de werkers en het kamp van het kapitaal, vervagen. Zoals we zullen zien is dit fenomeen verre van nieuw. Van het syndicale fascisme van Mussolini tot het plagiaat van PCF-pamfletten door de eerste verkozenen van het Front National in Noord-Frankrijk en zelfs de organisatie van een activiteit op 1 mei 1996 door het Vlaams Belang (VB), extreemrechts heeft altijd de massa, en dus de werkers, nodig gehad om zich te settelen en te verspreiden.

Om dit te bereiken handelt extreemrechts op verschillende fronten: door te pleiten voor de belangen van de werkende klasse, maar ook door zich met wisselend succes en, zoals we zullen zien, met tegenstellende praktijken te interesseren voor de vakbonden; een soort haat-liefdeverhouding, verscheurd tussen haat tegen links en haar interesse in de werkende klasse.

Door hun discours te verschuiven naar sociale thema's, worden extreemrechtse partijen geconfronteerd met een fundamentele tegenstrijdigheid: ze dienen de belangen van de werkgevers - van wie sommigen de extreemrechtse partijen financieel, via de media, enz. steunen - terwijl ze zichzelf tegelijkertijd presenteren als een klassenpartij. Deze tegenstrijdigheid wordt vooral duidelijk als we kijken naar de verschillen tussen de retoriek en de hervormingen waar extreemrechts voor stemt of die ze doorvoert.

“Ook in het welvarende Vlaanderen krijgen behoeftige mensen vaak niet de steun waar ze nood aan hebben en in veel gevallen eigenlijk recht op zouden moeten hebben. Veel mensen ontvangen na een leven hard werken een pensioen dat zelfs niet eens volstaat om hun dagelijkse kosten te dekken. Mensen met een handicap die wettelijk recht hebben op steun, belanden vaak op een wachtlijst. Net als mensen die op zoek zijn naar een betaalbare sociale woonst. Ondanks alle beloftes staan de armoedecijfers op rood.

***Betaalbare toekomst.** Duurdere energie en besparingen van de regeringen maakten het leven van de Vlaming fors duurder en voor sommigen zelfs onbetaalbaar...*

***Eerst onze mensen** Het Vlaams Belang komt op voor een solide sociale zekerheid en een sterk sociaal vangnet.”⁴*

⁴ Citaat uit de website van het Vlaams Belang

Het VB verdedigt hogere pensioenen, lagere energiekosten, een einde aan de bezuinigingen en de ontwikkeling van sociale zekerheid en sociale bijstand. Kortom, een standpunt dat de groenen, de socialisten en de PVDA hadden kunnen innemen.

Deze sociale façade verdwijnt al snel als we kijken naar het echte politieke stemgedrag van extreemrechts. Daarom nemen we het stemgedrag van het Vlaams Belang en het Rassemblement National onder de loep.

Enkele voorbeelden:

- Hoewel ze beweren de koopkracht en de lonen te verdedigen, hebben de VB-leden in het federale parlement de wet van 1996 aangescherpt door in 2017 te stemmen voor het bindend maken ervan - net als de rest ter rechterzijde. Er moet ook worden opgemerkt dat ze in 1996 tegen de wet van 1996 stemden omdat ze vonden dat die niet ver genoeg ging in de verdediging van het kapitaal tegenover de loontrekkenden.
- Het VB, dat voor de verhoging van het minimumloon is en tegen sociale dumping, stemde in 2022 in het Europees Parlement echter tegen het eerste - en verhinderde zo een vermindering van sociale dumping.
- Het VB verdedigt de verlaging van de wettelijke pensioenleeftijd van 67 naar 65 jaar en de verhoging van het pensioenbedrag. Tegelijkertijd verdedigen de verkozenen het pensioen met punten (dat de lage inkomens benadeelt, vooral de deeltijdse werknemers en dus vrouwen) en de verlenging van de loopbaan om de kosten van de vergrijzing te financieren.
- Het VB verdedigt ook fiscale rechtvaardigheid. In het Europees Parlement stemden haar leden echter tegen de invoering van een zwarte lijst van Europese belastingparadijzen, tegen een belastingregister van multinationals en tegen de corona-belasting voor de rijksten.
- In 2017 stemde het VB voor de jacht op langdurig zieken (ontslag zonder opzegtermijn en vergoeding als de zieke arbeidsongeschikt wordt verklaard door de bedrijfsarts).
- In Frankrijk stemde RN tegen het verhogen van de brutolonen voor werknemers toen ze campagne voerden voor de koopkracht.
- RN stemde ook tegen het verhogen van het minimumloon (ondanks het feit dat 84% van de RN-stemmers het tegenovergestelde wil). In plaats daarvan stelden de gekozen vertegenwoordigers voor om de patronale bijdragen te verlagen.

- Wat belastingen betreft, bevoordeelt RN grote vermogens en multinationals door de afschaffing van onroerendgoedbelasting en productiebelasting voor bedrijven te verdedigen. De partij wil ook de belasting op vastgoedfortuin afschaffen en onthield zich bij de stemming over de afschaffing van de belasting op grote fortuinen.
- Wat de koopkracht betreft: hoewel 93% van de RN-stemmers wil dat de prijzen worden bevroren, stemde de partij tegen in het Franse parlement.
- Bij de stemmingen over de vrijhandelsovereenkomsten tussen Europa en de Verenigde Staten was RN systematisch afwezig.

Het Vlaams Belang en het Rassemblement National verdedigen dus pro-werkgeversstandpunten in de parlementen waarin ze zetelen. En dit is zo overal waar extreemrechts aan de macht is:

- In 2018 stond Viktor Orban werkgevers toe om tot 400 uur overwerk per jaar te eisen van hun werknemers, drie jaar later te betalen.
- Op 1 mei 2023 nam Georgia Meloni een wet aan die een einde maakte aan het Italiaanse leefloon
- Jaïr Bolsonaro heeft de vernietiging van het Amazonegebied opgevoerd door multinationals toe te staan daar uit te breiden, ten koste van de inheemse bevolking en, in bredere zin, de Braziliaanse bevolking en de vakbonden die zich hiertegen verzetten.
- Zodra Javier Milei aan de macht kwam, stelde hij een groot plan voor om de economie te dereguleren. Daarmee veroorzaakte hij de snelste algemene staking tegen een president in de geschiedenis van Argentinië.

We zien dus dat een deel van extreemrechts zich weliswaar positioneert in het voordeel van sociaaleconomische kwesties, maar zich in de praktijk verzet tegen de werknemersbelangen.

Er is dus een fundamentele tegenstrijdigheid waar extreemrechts op laveert: de arbeidersklasse de hand reiken en tegelijkertijd de belangen van de bourgeoisie verdedigen⁵... Zoals we zullen zien, is deze tegenstrijdigheid ook zichtbaar in de manier waarop extreemrechts vakbondsorganisaties benadert.

⁵ Het VB wordt bijvoorbeeld gesteund door lobby's zoals Pro Flandria, dat Vlaamse werkgevers, academici en extreem-rechtse journalisten verenigt.

Het fascistisch syndicalisme

Extreemrechts heeft zich afgezet (en doet dat nog steeds) tegen de Verlichting en daarna tegen de communisten en de arbeidersorganisaties. Extreemrechts heeft linkse militanten aangevallen (en doet dat nog steeds) met extreem geweld, waarbij het zich soms opwerpt als een anti-vakbondsmilitie/politieke politiemacht die stakingen breekt en sociale oppositie neerslaat.

Tegelijkertijd is het niet in het belang van extreemrechts om zich volledig af te sluiten van de vakbonden, omdat het weet dat het de steun van de werkende klasse nodig heeft om zijn plannen uit te voeren, en goed beseft dat een invloedrijk deel van die klasse georganiseerd is in de vakbonden. Daarom heeft extreemrechts zijn tactieken ten opzichte van de vakbonden moeten variëren: repressie, verdeeldheid, infiltratie of zelfs de oprichting van eigen vakbonden. Extreemrechtse organisaties zetten een heel arsenaal in om de werknemers voor zich te winnen, en ze doen dit door zoveel mogelijk - soms tegenstrijdige - tactieken te gebruiken.

George Sorel, de ‘metafysicus van het syndicalisme’, was een van de eerste die heeft bijgedragen aan het fascistisch syndicalisme in de vooroorlogse jaren. Met zijn revolutionaire syndicalistische achtergrond, wisselde hij geleidelijk het socialisme in voor het fascisme. Hij pleitte ervoor om het Italiaanse nationalisme te verbinden met de vakbondsbeweging, een beweging die na de Eerste Wereldoorlog door de meerderheid van de Italiaanse vakbonden werd gevolgd.

George Sorel

Hoewel Georges Sorel er over theoretiseerde, was Mussolini een van de eersten die fascisme en syndicalisme combineerde. Mussolini, die van links kwam (en waarvan hij het woordgebruik behield), herinterpreteerde Marx op de manier van Sorel en verdedigde het idee dat de sociale revolutie geen klassenstrijd was, maar corporatistisch productivisme in dienst van de natie, waar bazen en werkers samen beslissingen namen. Voor hem hadden de vakbonden daarom een belangrijke rol te spelen onder het fascistische regime. In 1922 benoemde hij Rossoni tot secretaris-generaal van de Algemene Confederatie van Fascistische Vakbondsorganisaties, die in 1928 ongeveer 3 miljoen leden telde. Vanaf het begin was het fascisme zeer geïnteresseerd in de vakbonden - Rossoni verdedigde zelfs de voorhoederol van de vakverenigingen in de fascistische revolutie.

Als we afgaan op de geschiedenis, zien we dat extreemrechts een veel dubbelzinnigere relatie heeft met de vakbonden dan we misschien denken. Parallel aan de gewapende of wettelijke repressie door het leger of de wet, heeft extreemrechts met wisselend succes vakbonden opgericht en geïnfiltrerd.

De oprichting van vakbonden door extreemrechts is over het algemeen gebaseerd op kritiek op de huidige vakbonden - te politiek, niet representatief genoeg voor de samenleving, saboteurs van de economie, enzovoort. In Frankrijk bijvoorbeeld richt de kritiek van extreemrechts op de vakbonden zich op het feit dat ze, door immigratie te steunen, Franse werknemers schaden, maar ook dat vakbonden geen sociale dialoog meer willen en dat acties zoals stakingen de Franse economie schaden.

Vandaaruit kwam RN met een oplossing (zoals we zullen zien gevolgd door andere extreemrechtse organisaties): verander de wet om de oprichting van nieuwe vakbonden mogelijk te maken. Het idee is om de wetten op de vakbondsvertegenwoordiging aan te vallen om zo de oprichting van nieuwe autonome vakbonden die dichter bij hun ideeën aanleunen te vergemakkelijken, wat de verdeeldheid van de arbeidersbeweging in de hand werkt.

Ondertussen heeft RN alvast het initiatief genomen om eigen vakbondsstructuren op te richten. In de jaren 1990 richtten ze de vakbond Front National op, die de politie (FN Police), het openbaar vervoer (FN RATP, FN-TCL), de gevangenis (FN-Pénitenciaire en Force nationale pénitenciaire), de post (FN Poste), het onderwijs (Mouvement pour un enseignement national) en zelfs een huurderssyndicaat voor de HLM omvat. Deze beroepscentrales hebben

Mussolini

echter nooit voet aan de grond gekregen omdat ze werden bestreden voor de representatieve vakbonden en omdat de Franse wet tot nu toe de oprichting van kleine vakbonden in de weg staat.

Zoals we eerder zeiden is het fascistisch syndicalisme afkomstig van Mussolini. Maar het is in Frankrijk dat we de eerste reactionaire vakbond vinden die dicht aanleunde bij wat later uitgroeide tot het nationaal-syndicalisme. In 1902 werd de Fédération Nationale des Jeunes de France opgericht na een wet die werkgevers toestond om hun eigen arbeidersorganisaties op te richten. In dit 'gele syndicalisme' stonden klassensamenwerking en antisemitisme centraal. Later, in 1930, bepleitte de Parti Social Français, erfgenaam van de Croix-De-Feu (veteranenvereniging), de oprichting van extreemrechtse vakbonden – hierbij een handje geholpen door militanten die op het terrein geweld gebruikten tegen andere vakbonden. Na de Tweede Wereldoorlog zetten voormalige aanhangers van het Vichy-regime deze strategie verder. In 1948 richtten ze de Confédération générale des syndicats indépendants (CGSI) op, dat steunde op anticommunisme.

In België probeerde het Vlaams Blok/Vlaams Belang eigen kandidatenlijsten voor de sociale verkiezingen te presenteren door binnen de partij een vakbondscel op te richten. Deze plannen mislukten echter, en het is de vraag of de aankondiging van deze kieslijsten deel uitmaakte van een strategische operatie om de vakbonden aan te vallen in plaats van te streven naar een echte doorbraak in de

sociale verkiezingen. Niettemin werd in 2011 de Vlaamse Solidaire Vakbond (VSV) opgericht, een extreemrechtse vakbond die zegt Vlaams-nationalistisch te zijn. Ze is onafhankelijk van politieke partijen, maar heeft toch verschillende NV-A leden in haar bestuur. Ook hier hebben de strijd van de vakbond tegen extreemrechts en de wetgeving verhinderd dat deze vakbond (met minder dan 50.000 leden) zich kandidaat kon stellen voor de sociale verkiezingen.

In andere Europese buurlanden probeert extreemrechts nog steeds de werkvloer voor zich te winnen. In Duitsland heeft de extreemrechtse groep “Zentrumautomobile” (ZA) lijsten ingediend voor de sociale verkiezingen wat resulteerde in de verkiezing van verschillende leden in de Daimler-fabrieken. ZA beweert van zichzelf dat ze ingaat tegen het klassieke “gevestigde” syndicalisme en “gewone werknemers” verdedigt. Volgens de vakbondsmilitanten communiceert deze groep zeer agressief en assertief tijdens personeelsvergaderingen, maar neemt ze binnenshuis in de overlegorganen een passieve, zelfs apathische houding aan.

In 2020 heeft de Spaanse extreemrechtse partij Vox ook een eigen vakbond opgericht om “alle Spanjaarden te verdedigen tegen de communistische nomenclatuur en de machtige globalistische belangen”. Solidaridad (SPDSTE) is verbonden met JUPOL, de grootste politievakbond in Spanje. Deze vakbondsorganisatie pleit voor verminderde vakbondsfinanciering, minder afgevaardigden in bedrijven, immigratiestop, financiële controle, enz.

Extreemrechts probeert ook de vakbondsvrijheden in te perken door de financiering van de vakbonden te controleren. In België vertaalt zich dat in de eis van rechts om vakbonden een rechtspersoonlijkheid te geven, wat het mogelijk zou maken om de vakbonden voor het gerecht te dagen, maar ook om hun financiering te beknotten.

Extreemrechts syndicalisme maakt al lang deel uit van het politieke landschap in studentenkringen - vooral in Frankrijk, maar ook in België (vooral Vlaanderen). In Frankrijk bijvoorbeeld richtten voormalige Occident-militanten in reactie op de Mei 68-beweging de Groupe Union Défense op, een extreem gewelddadige studentenvakbond waaruit verschillende studentenorganisaties zoals de Zouaves Paris en het Bastion Social zijn voortgekomen. Na hun ontbinding door de Franse regering herleefde de GUD in 2022. Iets toonbaarder is de studentenvakbond Cocarde Étudiante, dat in 2015 werd opgericht. Hoewel ze bij de laatste verkiezingen geen zetels won, bestrijkt ze momenteel de helft van Frankrijk.

In Wallonië wil extreemrechts zich innestelen in de studentenverenigingen met Jeunes Nations. Ook Les Jeunes de Chez Nous zijn in sommige universiteiten present, meer bepaald in Luik. Maar het is in Vlaanderen dat extreemrechts het sterkst aanwezig is, maar meer via de studentenkringen.

Vakbondsinfiltratie

Vaak hebben extreemrechtse organisaties niet voldoende slagkracht om hun eigen structuren op te zetten. In plaats daarvan kiezen ze voor infiltratie in de vakbonden – ook hier met wisselend succes.

In Frankrijk waren er twee grote pogingen van extreemrechts om te infiltreren in de vakbeweging en te rekruteren onder de werkende klasse. De eerste was in 1936 met de oprichting van de beweging “Syndicats” binnen de CGT (Confédération générale du travail). Deze beweging verenigde anticomunisten en organiseerde zich rond twee hoofdthema’s: de verdediging van de vakbondsonafhankelijkheid tegen de “communistische kolonisatie” (de groeiende invloed van de communisten binnen de CGT) en het pacifisme, dat in feite de non-interventie van de regering Blum rechtvaardigde bij de verdediging van het Republikeinse Spanje en vervolgens bij de aanvaarding van de annexatie van Oostenrijk-Hongarije en Tsjechoslowakije door nazi-Duitsland. Bovendien verdedigde deze strekking, in tegenstelling tot de rest van de CGT, “een constructief syndicalisme dat samenwerking met het patronaat niet uitsluit”.

Hoewel deze beweging weinig bekendheid genoot, was de invloed ervan vrij groot. Op het federale congres van de CGT in 1938 kregen de moties van Syndicats bijvoorbeeld meer dan een derde van de stemmen (865.000 vakbondsleden), oftewel een vijfde van de effectieven van CGT. Het eindigde met de regering-Vichy, toen René Belin⁶ ermee instemde om in de regering te stappen als minister van Industriële Productie en vervolgens staatssecretaris van Arbeid werd. Hij rekruteerde veel voormalige Syndicats-leden. In 1940 was hij de man die zijn handtekening zette onder de ontbinding van de vakbonds- en werkgeversconfederaties en het Arbeidshandvest in 1941, dat voorzag in de invoering van het corporatisme met de oprichting van één verplichte vakbond, een verbod op stakingen en overeenstemming tussen werkgevers en werknemers in “gemengde sociale comités”. Aan het einde van de oorlog richtten de militanten van Syndicats een onafhankelijke vakbond, mee op, met name CGSI (Confédération générale des Syndicats indépendants).

De tweede grote poging van extreemrechtse vakbondsinfiltratie in Frankrijk is van recentere datum. Het voormalige Front National trachtte te infiltreren in de vakbond Force Ouvrière (FO) - een strategie die werd bepleit door Florian Philippot (een van de strategen achter de sociale bocht van het FN), die zelfs zover ging om te zeggen “dat ze bij Force Ouvrière open en respectvol zijn”, terwijl het collectief Racine (de onderwijssatelliet van het RN) Force Ouvrière officieel steunde bij de sociale verkiezingen van 2014. Deze strategie heeft extreemrechts in staat gesteld door te stoten tot de werkende klasse. Sinds 2012 groeit de sympathie voor het Front National onder de leden van deze vakbond (met 10 procent meer dan in de andere vakbondscentrales).

6

Vertegenwoordiger van deze strekking.

Waarom specifiek Force Ouvrière infiltreren? Ten eerste omdat FO, in tegenstelling tot andere vakbonden, niet duidelijk positie heeft ingenomen tegen extreemrechts – er zijn bijvoorbeeld geen sancties gepland voor FO-vakbondsleden op FN-lijsten. Ten tweede is de structuur van deze vakbond uitermate gedecentraliseerd, wat de lokale afdelingen aanzienlijke bewegingsvrijheid geeft. Ten slotte zijn er altijd extreemrechtse militanten binnen FO geweest die de lijn van de vakbond willen beïnvloeden. FO, opgericht in 1947 na een scheuring binnen de CGT, trok iedereen aan die zich verzette tegen de communisten: socialisten, trotskisten, anarchosyndicalisten, maar ook extreemrechtse militanten die, samen met anarchisten, aandrongen op een vakbond die zich uitsluitend op economische kwesties richtte. Deze infiltratie-strategie geniet zo te zien nog steun binnen het FN, dat de «Cercle Front Syndical» heeft opgericht ter verdediging van militanten en kandidaat-vakbondsleden.

Dit fenomeen beperkt zich natuurlijk niet tot Frankrijk. In Polen bijvoorbeeld heeft Solidarność een christelijk-nationaalconservatieve wending genomen met standpunten tegen vrouwenemancipatie en anti-LHBTQ+. In Italië onderhoudt de kleine rechtse vakbond Unione Generale del Lavoro (UGL) banden met de Lega Nord. De UGL definieert zichzelf als een vakbond die zich uitsluitend richt op «klassieke» vakbondszaken en staat erom bekend dat ze zich aan de kant van de werkgevers (en het beleid van de Lega) scharen. Meloni heeft er bovendien haar bevoorrechte sociale partner van gemaakt toen ze aan de macht kwam.

3 De positie van vrouwen, culturele regressie en instrumentalisieren van feminisme

Vrouwen door het prisma van extreemrechtse waarden

Traditioneel extreemrechts hangt een nationalisme aan dat gebaseerd is op de afwijzing van vreemdelingen. In de ogen van zijn aanhangers zijn de wereld en samenlevingen “van nature” hiërarchisch, met een even natuurlijke hiërarchie van rassen, van mensen met of zonder kleur, van arm en rijk. Privébezit wordt heilig verklaard en alleen doorgegeven via familie-erfenis. Het gezin wordt gezien in dezelfde patriarchale en autoritaire hiërarchische modus, als de primaire instelling waarin trouw en onderwerping aan de gevestigde orde worden aangeleerd. Gendersverschillen worden genaturaliseerd en herleid tot een set van vaststaande kenmerken: vrouwen worden toegewezen aan voortplanting (onderwijs en kinderopvang) alsof het hun lot is, en huishoudelijk werk is “van nature” vrijwillig en dus gratis. Als een vrouw werkt, wordt haar professionele activiteit beschouwd als een reserve- of vervangactiviteit, wat ongelijke rechten en lagere lonen rechtvaardigt. Het centrale kenmerk van traditioneel extreemrechts is “natuurlijke” ongelijkheid.

In Europa en de rest van de wereld zien we momenteel een verschuiving van traditioneel extreemrechts naar een ‘nieuw’ rechts dat neoliberal is geworden. Dit nieuwe extreemrechts heeft enkele scherpe kantjes eraf geveild, en aanvaardt bijvoorbeeld gelijke rechten voor mannen en vrouwen. Maar in werkelijkheid is dit meer een toegeving aan vrouwen met een hogere status of witte vrouwen, maar gaat het niet om gelijkheid van alle andere vrouwen op deze planeet. De standpunten van extreemrechts laten een zekere vrijheid toe op het gebied van zeden, erkenning van individuele keuzevrijheid en een open houding vanwege bepaalde politieke partijen tegenover seksuele minderheden. Maar deze steun voor sommige egalitaire eisen is een pragmatische strategie om zich aan te passen aan de maatschappelijke context. Want wat we zien is dat dit discours wordt gebruikt om andere minderheidsgroepen te stigmatiseren. Dit is een puur ideologische en op identiteit gebaseerde focus, zonder erkenning van de structurele ongelijkheid in de samenleving en de economie/de arbeidswereld/ het neoliberale kapitalisme.

Het voorbeeld van het nazisme in de jaren 1930

Onder het nazisme in Duitsland propageerde het regime een visie op vrouwen die werd samengevat met de 3K's - Kinder, Küche, Kirche -, een illustratie van de rol van vrouwen die beperkt was tot moeder, huisvrouw en voortplanter van het Arische ras. Vrouwen werden uitgesloten van de arbeidsmarkt, hun toegang tot opleidingen was beperkt, en ze werden klaargestoomd voor de “huiselijke kundes” (familie, kind, huis). Vervolgens, in 1936, werd het gediplomeerde vrouwen verboden om bepaalde beroepen (arts, magistraat/advocaat, enz.) uit te oefenen, terwijl tegelijkertijd de moederrol werd gepromoot. Het nazisme verheerlijkte de vrouw aan de haard en beloonde grote gezinnen van vier of meer kinderen met een patriottische medaille. Dit type medaille bestond ook in andere landen, zoals in Frankrijk onder het fascistische regime van Pétain (Travail, Famille, Patrie), die medailles uitreikte aan moeders van grote gezinnen en “engelenmaaksters” executeerde. Vermeldenswaard is dat vrouwen onder het naziregime meestal enkel toegang kregen tot ondergeschikte administratieve functies zonder beslissingen of macht.

Het nazisme voerde een actief geboortebeloid, en vanaf 1935 werd een programma voor het verwekken van kinderen met een “zuiver Arisch ras” opgezet, met de oprichting van Lebensborn in Duitsland en andere bezette landen.

Lebensborn waren kraamafdelingen of kinderdagverblijven waar vrouwen, vrijwillig of gedwongen, kinderen baarden die verwekt waren bij Duitse soldaten. De kinderen werden aan het naziregime toegewezen. Tussen 1942 en 1944 bestonden er twee Lebensborn in België: één in Wegimont in de gemeente Soumagne en de tweede in Wolvertem in de gemeente Meise.

De syndicale en feministische strijd tegen de verrechtsing

Al enkele jaren fungeren de meest populaire media als doorgeefluik voor een almaar arroganter rechts en voor het patronaat dat strijdt tegen vakbondsrechten. De afgelopen maanden merken we wel een lichte verandering in de houding van de pers, als reactie op de verschillende burgerbewegingen die buiten de vakbonden mobiliseren voor deels vergelijkbare kwesties.

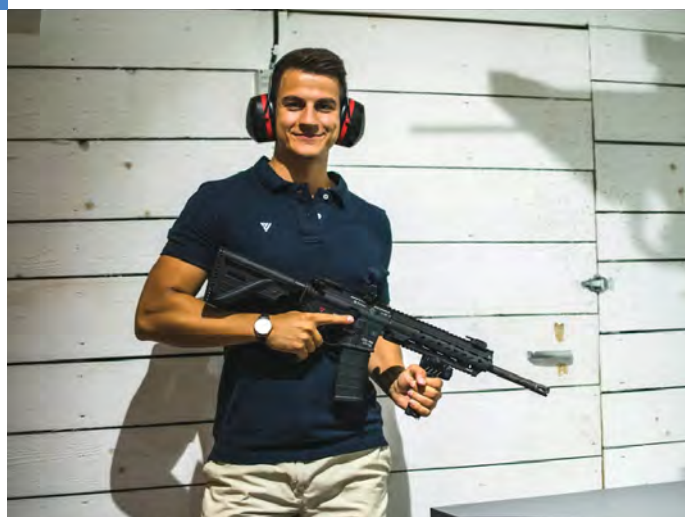
De neoconservatieve partijen maken gebruik van de meest krachtige instrumenten die een beroep doen op de menselijke psyche. Ze buiten het gevoel van onveiligheid en verlies van status en identiteit van een groeiend deel van de bevolking uit. Tot slot maken bepaalde kwaadwillige figuren uit de middenklasse misbruik van de gevoeligheid voor “wij” tegen “zij”-vertogen, om de woede van mensen tegen het systeem om te zetten in woede tegen minderheden, waarbij ze het gevaar van “zij” (vluchtelingen, migranten of andere minderheden) tegen “ons” benadrukken. Op termijn ondermijnt dit soort polariserende retoriek de cohesie van de samenleving.

Politieke vorming blijft een van de grootste uitdagingen bij het tegengaan van de opkomst van populist en extreemrechts, die zeer actief zijn op het web en sociale netwerken. Nieuwe manieren om het werk te organiseren (telewerken, management, enz.) hebben het individualisme van werknemers versterkt, waardoor het moeilijker wordt om onze standpunten te communiceren en om te mobiliseren. We moeten de ruimte van digitale communicatie innemen en educatieve inspanningen leveren. We moeten onze waarden op de voorgrond plaatsen, en ervoor zorgen dat de werknemers ze opnieuw eigen maken. Er wordt bijvoorbeeld veel gesproken over de kosten van de opvang van migranten, terwijl die in geen verhouding staan tot de kosten van belastingfraude. De vakbond moet niet aarzelen om de dialoog aan te gaan met tegenstanders. We moeten er weer een gewoonte van maken om de confrontatie met onze ideeën aan te gaan.

In de praktijk is het duidelijk dat rechts niet meer dan lippen dienst bewijst aan het feminisme. In werkelijkheid richten ze hun pijlen vooral op de inkomens en rechten van vrouwelijke werknemers en bijstandtrekkers, zoals de afschaffing van de inkomensgarantie-uitkering, de vermindering van de rechten van samenwonenden, de gelijkgestelde periodes, enz. Voorstellen voor meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen worden geblokkeerd (versterking van de wet van 2012, rechten bij moederschaprust, enz.).

De kwestie van vrouwenrechten wordt steeds belangrijker, met het groeiende aantal alleenstaande vrouwen met kinderen en de toename van armoede bij eenoudergezinnen. We blijven ervan overtuigd dat de vakbonden een sterk schild vormen tegen de opmars van extreemrechtse ideeën. Het is geen toeval dat extreemrechts meer aanwezig is in landen met een lage syndicalisatiegraad en dat hun aanvallen gericht zijn op de vakbonden. Ook de Vlaamse fascistische groep "Schild en Vrienden" valt openlijk vakbonden en feministen aan.

4 Ecologie en milieu in het extreemrechtse discours

Een deel van de retoriek van de huidige extreemrechtse partijen gaat over milieubescherming⁷. In een tijd waarin het behoud van de natuurlijke rijkdommen van de planeet en de strijd tegen de opwarming van de aarde belangrijke maatschappelijke kwesties zijn, is het belangrijk om aandacht te besteden aan de reikwijdte van hun retoriek hierover.

De extreemrechtse stromingen en argumenten die beweren het milieu te verdedigen zijn gevarieerd en gaan van een diep identitaire en autoritaire ecologie (die het concept van “ecofascisme” benadert) tot platweg electorale greenwashing. Het doel hier is niet om deze stromingen te beschrijven, maar om dit “ecologisch” discours door te lichten om te wijzen op de elementen van afwijzing en uitsluiting.

In de meeste gevallen heeft het extreemrechtse beleid dat daadwerkelijk is geïmplementeerd schadelijke gevolgen voor het milieu, in de breedste zin van het woord.

Helaas zijn er wereldwijd heel wat voorbeelden:

- Brazilië, Jair Bolsonaro: versnelde ontbossing, versoepeling van de wetten betreffende het innemen van inheems land (combinatie van antimilieu- en “anti-inheems” beleid), ontmanteling van het milieubeschermingsbeleid, enz.
- Verenigde Staten, Donald Trump: voor deregulering van het milieubeleid, toestemming voor de winning van fossiele brandstoffen op beschermde federale grond (bijv. in 2021 veiling van olie- en gasboringen in bepaalde delen van het Arctic National Wildlife Refuge), terugtrekking uit de klimaatakkoorden van Parijs, enz.

⁷ Extreemrechtse toe-eigening van de retoriek over de natuurbescherming is niet nieuw. Het doel van deze tekst is echter niet om deze geschiedenis te analyseren, maar om ons te richten op het huidige discours.

- Polen, Andrzej Duda: ontwikkeling van de steenkoolindustrie, ontbossing, terugtrekking uit de Green Deal, ...
- Turkije, Recep Tayyip Erdogan: ontwikkeling van energie-intensieve megaprojecten: nieuwe tunnel onder de Bosporus, nieuwe luchthaven in Istanboel, project om de zeestraat Bosporus te verdubbelen door de bouw van het kanaal van Istanboel, een 45 km lange kunstmatige waterweg, enz.
- Zweden: een land dat van oudsher ambities had in de strijd tegen de opwarming van de aarde, maar de verkiezing van een centrumrechtse premier met de steun van extreemrechts in oktober 2022 heeft dat allemaal veranderd. De eerste alarmbellen rinkelen: het ministerie van Milieu is ondergebracht bij het ministerie van Industrie en Energie.
- ...

Hier volgt een kort overzicht van enkele concepten die extreemrechtse bewegingen gebruiken:⁸

- **Een demografische benadering van ecologie:** Het eerste argument, geïnspireerd door het Malthusiaanse denken, is dat van overbevolking als oorzaak van klimaatverandering. Dit argument richt zich niet alleen op de bevolkingen van het 'Zuiden' vanwege hun hogere geboortecijfers, maar is ook gebaseerd op een verkeerde kijk op hulpbronnen. Het probleem is niet een gebrek aan middelen, maar de verkeerde verdeling ervan veroorzaakt door het kapitalisme. Dit argument is beladen met racisme en geeft een pessimistisch beeld van mensen als "parasieten".
- **De terugkeer naar de natuur:** Reactionaire ecologische randfiguren appelleren aan de "natuur" om ongelijke sociale relaties te naturaliseren en aanvaardbaar te maken. Pierre Rabhi pleitte bijvoorbeeld voor "gendercomplementariteit" in plaats van gelijkheid, en vond ouderschap tussen mensen van hetzelfde geslacht van "onnatuurlijke" aard. Op basis van dit argument van het primaat van de natuur wijst extreemrechts ook praktijken als medisch begeleide voortplanting, abortus en euthanasie af als "onnatuurlijk" - en verzet het zich tegen feministische en LGBT+ strijd.

⁸ Wat volgt is een weergave van een artikel van Juliette Léonard gepubliceerd in "Camarade" van januari 2023 (<https://camarade.be/ecologie-et-extreme-droite-incompatibles/>) Dit artikel diende als basis voor de discussies tijdens de ateliers.

We merken ook op dat het niet zo eenvoudig is om te definiëren wat ‘natuur’ is, met definities die verschillen naargelang plaats en tijd. Bovendien is, puur wetenschappelijk gezien, het onderscheid tussen wat ‘natuurlijk’ is en wat ‘chemisch’ of ‘onnatuurlijk’ is - waarop de biolabels zijn gebaseerd - vaag en kunstmatig: de term ‘chemisch’ duidt op alles wat met chemie te maken heeft, en in die zin is een aardbei chemisch. Bovendien is wat onbewerkt is niet per se gezond: het is bijvoorbeeld afgeraden om groene knolamanieten te eten. Deze visie op ‘natuur’ zet de deur open voor mistige discours.

In dit idee vinden we de extreemrechtse verwerping van ‘moderniteit’ (wat op eender welke manier kan worden gedefinieerd) als corrumperend voor een in essentie ‘goede’ natuur.

- **Romantisering van een “mystiek verleden”:** Gekoppeld aan de afwijzing van moderniteit is het beroemde “vroeger was het beter”-discours dat extreemrechts deelt met sommige ecologen, waarbij ze fantaseren over een tijd waarin we minder vervuilden. Dit discours gaat vaak gepaard met een afwijzing van technologie, ook al zou die emanciperend kunnen werken in een niet-kapitalistische samenleving.
- **De autoritaire verleiding:** Met het oog op de klimaatsituatie kan het voor sommigen verleidelijk zijn om op te roepen tot een “groene dictatuur”, omdat de democratie wordt gezien als ontoereikend tegenover een dergelijke situatie. In Frankrijk was er ook de verontrustende oproep om een “klimaatnoodtoestand” uit te roepen. Laten we niet vergeten dat een autoritair regime een bestanddeel is van extreemrechts, en nu extreemrechts in Europa in opmars is, moeten we dubbel zo waakzaam zijn.
- **De apocalyptische visie:** Collapsologie met de hoofdgedachte van een dreigende ineenstorting heeft zich de laatste jaren enorm verspreid, vooral onder ecologen. Het concept wordt echter regelmatig bekritiseerd vanwege zijn duizendjarige, allesomvattende en eurocentrische aspecten, en vanwege de individuele oplossingen en terugtrekking die de voorstanders bepleiten - in plaats van collectieve en egalitaire oplossingen.

Extreemrechts gaat gretig in op dit apocalyptisch discours. Het idee van verval van de beschaving staat al sinds het begin centraal bij extreemrechts. Sommigen hebben dit idee van instorting overgenomen en er een culturele dimensie aan toegevoegd. Ze koppelen deze visie aan die van de botsing der beschavingen en sommigen, zoals Guillaume Faye, theoretiseren de versnelling van de Grote Vervanging als gevolg van de klimaatcrisis. Dit idee van ineenstorting voedt ook de verbeelding van burgeroorlogen en extreemrechts survivalisme.

- **Afwijzing van wetenschap:** De afwijzing van de wetenschap heeft natuurlijk niet betrekking op alle ecologische groepen, en veel wetenschappers waarschuwen elk jaar voor de klimaatsituatie. Toch is het duidelijk dat sommige randgroepen een gecompliceerde relatie hebben met wetenschappelijke argumenten: kernenergie, biolabels, esoterie, vaccins, etc. Wetenschap afwijzen is een essentieel onderdeel van extreemrechts, dat is ontstaan uit verzet tegen de ideeën van de Verlichting, waarbij ‘gezond verstand’ boven rede staat. Hierbij merken we op dat de ideeën van de Verlichting in veel opzichten vatbaar zijn voor kritiek, niet in de laatste plaats vanwege hun koloniale aard.

Net als bij de andere argumenten moeten we niet vergeten dat wantrouwen ten opzichte van ‘de wetenschap’ niet automatisch leidt tot extreemrechts. Toch is het belangrijk om waakzaam te zijn. De anti-mondmasker- en anti-vaxbetogingen hebben bewezen dat extreemrechts zich deze thema’s gemakkelijk kan toe-eigenen.

- **Lokalisme:** Een van de kernpunten van ecologie is de promotie van “lokale consumptie”. Wat hiermee bedoeld wordt moet dringend worden duidelijk gesteld, om zo de deur te sluiten voor extreemrechts, dat ook oproept tot herwaardering van lokale en nationale producten omwille van de identiteit. Sommige aanhangers beweren zelfs dat er een natuurlijke, haast mystieke band bestaat tussen een land en zijn inwoners. Dit identitair lokalisme pleit voor de bescherming van de eigenheid van de Europese beschaving, waarmee bescherming tegen rassenvermenging wordt bedoeld.

De identitaire ecologie promoot het behoud van nationale leefruimtes, de verdediging van de Europese beschaving, de terugkeer naar voorouderlijke en natuurlijke waarden en fantaseert over het beeld van de landbouwer die gehecht is aan zijn land. Met dit in gedachten pleiten extreemrechtse groeperingen voor de aankoop van boerderijen of de oprichting van gemeenschappen zoals ZID's (zones identitaires à défendre), zoals Youtubers als Papacito, Baptiste Marchais, Alain Soral...

Gezien het risico dat ecologische ideeën worden overgenomen door fascistische bewegingen, of zelfs een mogelijke hergroepering van de fascistische beweging, besluiten we dat ons ecologisch discours dringend moet worden gepolitiseerd, zodat extreemrechts niet de kans krijgt om schimmige argumenten uit te buiten. Een moreel aanmatigend "inclusief" front volstaat niet: het is hoog tijd dat we de problematiek van de productieverhoudingen centraal stellen in het ecologisch debat, in plaats van de consumptie. Laten we in het debat productie binnen en buiten het bedrijf primeren: wat hebben we collectief nodig en hoe produceren we dat? Laten we vechten voor meer democratie binnen en buiten het bedrijf, om productie boven werkgeversbelangen te plaatsen.

We moeten blijven investeren in onze opleiding en die van de delegees om de verschillende componenten van reactionair denken, hun transformatie en complexiteit te begrijpen en te leggen.

Onze vakbond heeft een sleutelrol in de aanpak van de klimaatsituatie en moet deze rol blijven opnemen en laten gelden, zowel nationaal als internationaal.

5 Onderwijs, cultuur : tussen propaganda en radicaliteit

De leiders van extreemrechts in Europa maken er geen geheim van dat ze de cultuuroorlog willen winnen en willen domineren. Ze willen hun ideeën bagatelliseren, respectabel maken en zo de media en de kunsten besmetten. Ze proberen de culturele hegemonie te veroveren, die hen in staat zou moeten stellen om de steun van het volk te winnen, en daarbovenop de legitimiteit van de macht. Extreemrechts rekent er nu op dat jongeren hun ideeën zullen volgen.

Deze strijd van ideeën en cultuur is essentieel, en verloopt via de media, artistieke creatie en natuurlijk onderwijs.

De strategie van extreemrechts verloopt tegenwoordig via onderwijs, waarbij ze oproepen tot een terugkeer naar traditionele scholen en, zoals we in België hebben gezien tijdens de hetze tegen EVRAS, niet aarzelen om de angst van ouders voor seksuele voorlichting en gendertheorieën aan te wakkeren.

We moeten mensen bewust maken van de economische en sociale geschiedenis van onze stad, haar banden met koloniale uitbuiting, identiteitsstereotypen deconstrueren, de grote verzetsdaden van de arbeidersklasse tegen het nazisme in herinnering brengen, enz. Daarom is cultuur een troef om mensen bewust te maken van de risico's van extreemrechts.

Maar de culturele media zijn overgeleverd aan het geld. "Officiële» kunst is een niche voor de rijken geworden, totaal losgekoppeld van wat het volk meemaakt. In Vlaanderen heeft rechts subsidies aan progressieve culturele verenigingen, die bijzonder creatief en vernieuwend waren, stopgezet.

Alles gebeurt tegenwoordig via sociale netwerken, onder onze radar. Extreemrechts heeft dit heel goed begrepen en neemt het web met grote middelen over. We zijn letterlijk blijven hangen als het gaat om de nieuwe digitale media.

De vakbeweging plaatst artistieke interventies niet langer op de voorgrond van haar openbare strijd en betogingen. Toch is er nog veel werk aan de winkel om de dominante cultuur te deconstrueren. Burgerbewegingen zoals Hart Boven Hard, Tam-Tam, Coalitie 8 mei en anderen hebben dit begrepen en innoveren in hun manier van communiceren. Rap, slam en al deze nieuwe vormen van stedelijke revolutie zouden een prominentere plaats moeten krijgen in onze expressiemiddelen voor vakbonden. Er zijn genoeg vrije ruimtes in de stad waar we uiting kunnen geven aan ons streven naar een betere wereld, een wereld die vrij, egalitair en kameraadschappelijk is.

We moeten onze communicatie hertimmeren als een stadsguerrilla.

6 Racisme en antisemitisme

We weten dat ‘rassen’ biologisch niet bestaan, maar voor veel mensen die in onzekerheid leven, is catalogiseren in rassen, wat mannen en vrouwen stigmatiseert, een gemakkelijke manier om de wereld op te delen. Veel mensen krijgen een bepaald ras toegewezen, een bepaalde religie of beweren er zelf een te zijn, om zichzelf te beschermen tegen deze kosmopolitische samenleving die hen vijandig gezind is.

Het is niet onze bedoeling om racisme vanuit een juridisch, sociologisch of interdisciplinair perspectief te definiëren. We moeten er echter wel op wijzen dat de Larousse racisme definieert als “een ideologie gebaseerd op het geloof dat er een hiërarchie bestaat tussen menselijke groepen, rassen, gedrag geïnspireerd door deze ideologie of, meer in het algemeen, een houding van systematische vijandigheid tegenover een specifieke categorie mensen”⁹

Uitsluiting is nog steeds schering en inslag op de werkvloer. De competenties van buitenlandse werknemers worden vaak verkwist. Rassenvooroordelen zijn nog steeds wijdverbreid. Echte racistische taboes blijven bestaan in de groeps cultuur van bepaalde beroepen. Het is niet verrassend dat de problematiek van religieuze symbolen zich richt op de veronderstelde religie van mensen van Noord-Afrikaanse afkomst, vooral vrouwen.

Gastvrijheid is niet echt een gedeelde waarde. We onthalen anderen slecht. Helaas is gewoon racisme, gebaseerd op onbewuste vooroordelen, nog steeds aan de orde van de dag, zelfs binnen onze eigen gelederen. Hoewel de vakbond dit onder ogen ziet, heeft ze moeite om dit hardnekkige fenomeen uit te roeien. Deze problematiek moet hoog op de vakbondsagenda blijven staan. Er moet nog veel educatief werk verricht worden.

De arbeidswereld moet zich realiseren dat racisme in de eerste plaats een instrument van economische overheersing is, ontworpen om werkers te verdelen, vooral in de huidige context van bezuinigingen.

⁹ Larousse online: <https://larousse.fr/dictionnaires/francais/racisme/65932?q=racisme#65185>

Bedrijven, waar verschillende groepen samenkomen om te produceren, zijn een plek waar differentiatie zichtbaar wordt. Arbeidsmigranten worden gezien als ongewenste personen die het werk inpikken van werkloze autochtonen. Bepaalde situaties leiden tot de organisatie van directe of indirecte discriminatiemechanismen.

Werknemers zonder papieren zijn de slaven van vandaag, met wie de ontvangende samenleving een zeer dubbelzinnige relatie heeft. Ze zijn de schrikbeelden voor alle ellende in de wereld die we niet naast ons willen hebben. Tegelijkertijd zijn ze een bron van goedkope, nuttige arbeidskrachten voor een hele reeks ondankbare jobs waarvoor niemand een eerlijke sociale prijs wil betalen (in de bouw, catering, schoonmaak, zorg, transport, beveiliging... de lijst is lang).

Vergeet niet dat de bouw van de Brusselse metro, net als veel andere grote stadsprojecten, niet mogelijk zou zijn geweest zonder deze geïmmigreerde werkkrachten, die hier zonder geld kwamen, om bijna voor niets te werken.

De sociaaldemocratie is niet geslaagd in haar ambitie om de armoede uit de wereld te helpen, integendeel. Ze heeft gefaald in de Noord-Zuidrelaties, door de postkoloniale exploitatie van natuurlijke hulpbronnen boven samenwerking en ontwikkeling te stellen. En toch weet iedereen heel goed dat de enige uitweg uit de migratiecrisis vrede en ontwikkeling is. Maar wie maakt erom...?

Daarom moet er hard ingezet worden op de dekolonisatie van ons denken. In dit opzicht is de renovatie van het koloniaal museum in Tervuren een mislukking. Ook binnen de vakbond zelf moet hieraan gewerkt worden. We zijn er ons terdege van bewust dat de economische groei die we nastreven nog steeds sterk afhankelijk is van postkoloniale uitbuiting.

Besluit

We moeten tot elke prijs onze syndicale terughoudendheid overwinnen tegenover de argumentatie van extreemrechts die de samenleving binnendringt en er tot wasdom komt.

De waarden van links en van de vakbeweging zijn gebaseerd op algemene, inclusieve, genereuze solidariteit voor iedereen, terwijl de neoconservatieven en extreemrechts een exclusief wij gebruiken (wij tegen zij: immigranten, jongeren, vrouwen, zieken, enz.) Dit exclusieve wij genereert haat en geweld. Het leidt ons naar de apologie van de dood, waarmee de fascistische en nazistische regimes de steun van het volk wonnen. Vakbondsstrijd mobiliseert daarentegen ons streven naar leven, vrijheid, gelijkheid en broederschap.

Ons vakbondswerk is gebaseerd op vergelijkende wetenschappelijke analyse, terwijl de neoconservatieven hun standpunten simplificeren en enkel communiceren met slogans en symbolen.

Door de politieke en ideologische grondslagen van extreemrechts en fascistisch denken in herinnering te roepen, kunnen we concluderen dat zelfs als de vakbonden soms dezelfde situaties als de neoconservatieven aanklagen (bijvoorbeeld: rijke mensen dragen niet genoeg bij aan belastingen), we niet dezelfde doelstellingen hebben omdat we helemaal niet dezelfde waarden delen. De progressieve visie en de vakbondsvisie zijn het omgekeerde van die van extreemrechts.

Dankzij de positie die de vakbonden in de samenleving bekleden kunnen ze ook een antwoord bieden op het gebrek aan vertrouwen in de democratie bij de bevolking, wat de voedingsbodem vormt voor fascistische ideologieën. Een van de eisen van de Gele Hesjes is een meer participatieve democratie. Vakbonden zijn een democratische actor in de samenleving en moeten dat ook blijven.

Het werk van de groep is nog maar net begonnen. We roepen op tot actiever en zichtbaarder militantisme.

Hebben meegewerkt aan dit verslag:

Angel Bernardo Y Garcia Luis, Micheline Bruyninckx, Aurore Bureau, Eric Buyssens, Valérie Demeulemeester, Pietro Emili, Dominique Fervaille, Vincent Geraci, Florian Gillard, Mery Giraldo, Yacine Hamzi, Spéro Houmey, Camilla Laikauf, Gratia Pungu, Catherine Latour, Valentine Leonard, Juliette Léonard, Yves Lodonou, Chantal Matabisi, Gerard Mugemangango, Martijn Nelen, Joséphine Nono, Meena Oasini, Marisol-Soledad Revelo, Miguel Schelck, Antoine Struelens, Martine Van Campenhout, Gaetan Vandeplas, Emilie Vanhoostenberghe, Mathieu Verhaegen.

